

MÓR VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT
KÉPVISELŐ-TESTÜLETE
RÉSZÉRE

3. / napirend

JAVASLAT

MÓR VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT 2024-2029. ÉVEKRE SZÓLÓ
GAZDASÁGI PROGRAMJA TÁRGYÁBAN

Mór, 2025.01.29.

Előterjesztő:

Fenyves Péter
polgármester

Előkészítette:
minden iroda

Az ülés típusa: nyilvános

Az előterjesztést véleményezte és az alábbi szempontok szerint tartalmáért felelősséget vállal:

	Dátum	irodavezető neve, aláírása
szakmai	2025. január 23	 Hajnal Tibor dr. Oross József Pintérné Auer Izabella dr. Horváth Éva
gazdasági-pénzügyi	2025. január 23	 Hossó Anita
jogi	2025. január 20	 dr. Taba Nikoletta

Az előterjesztés az alábbi döntési javaslatot tartalmazza:

HATÁROZAT-TERVEZET SZÁMA: 1 DB	
Döntéshozatal rendje: egyszerű többség	<u>Határozatot kapja:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Önkormányzati Iroda 2 pld. • Pénzügyi Iroda 1 pld. • Városfejlesztési és -üzemeltetési Iroda 1 pld. • Humánügyi Iroda 1 pld. • Közigazgatási és Szociális Iroda 1 pld.

Az előterjesztést véleményező bizottságok:

- Pénzügyi Bizottság   Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság
 Településfejlesztési Bizottság   Szociális és Egészségügyi Bizottság

Meghívásra javasolt:-

A Képviselő-testület elé terjeszthető:

.....
jegyző

JAVASLAT
MÓR VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT 2024-2029. ÉVEKRE SZÓLÓ GAZDASÁGI
PROGRAMJA TÁRGYÁBAN

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-ban meghatározottak szerint a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, mely a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól. A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

A gazdasági program, fejlesztési terv – a vármegyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban – tartalmazza, különösen az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

A Bizottságok véleményüket a Képviselő-testület ülésén ismertetik.

A fentiekre tekintettel az alábbi határozat-tervezetet terjesztem a T. Képviselő-testület elé:

HATÁROZAT-TERVEZET

Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testülete megtárgyalta és elfogadta a 2024-2029. éves önkormányzati ciklusra szóló, a határozat mellékletét képező gazdasági programot.

Mór, 2025.01.23.

Fenyves Péter
polgármester

Mór Városi Önkormányzat 2024-2029. évekre szóló gazdasági programja

Mór, 2025.01.29.

PÉNZÜGYI ÉS GAZDASÁGI FELTÉTELEK

A **Gazdasági Program** a város vezetői részére helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szabályozzák.

A helyi önkormányzatok a költségvetésük alapján gazdálkodnak, finanszírozzák feladatellátásukat. Az önkormányzati költségvetés az állami költségvetéshez a központi költségvetési forrásokon keresztül kapcsolódik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) rögzíti, hogy a helyi önkormányzat feladataihoz igazodóan választja meg a gazdálkodás formáit, pénzügyi előírások keretei között önállóan alakítja ki az érdekeltségi szabályokat. A feladatai ellátásának feltételeit saját bevételeiből, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből, valamint központi költségvetési támogatásból teremti meg. Az önkormányzati közfeladat-ellátás 2013. évtől megváltozott, ezzel párhuzamosan a finanszírozás rendszere is átalakult, és a forrásszabályozási rendszer helyébe az új elvek alapján működő feladatfinanszírozási rendszer lépett. A feladatfinanszírozás lényege úgy vázolható, hogy a finanszírozással kapott támogatást az önkormányzatok a kötött felhasználással csak az adott feladatra fordíthatják. Az önként vállalt feladatok lehetősége megmarad, de ezt csak a saját bevételeik terhére tehetik meg. Ebben a rendszerben az állam meghatározza az önkormányzati feladat ellátásának kiadási szükségletét a működési célú bevételi lehetőségeinek figyelembevételével, és ennek megfelelően határozza meg az egyes önkormányzatok költségvetési támogatásának összegét.

A jelen gazdálkodási pozíciói és gazdasági jövőkép

A jelenlegi gazdálkodási pozíciók bemutatásához, a gazdasági jövőkép prognosztizálásához kicsit vissza kell tekintenünk.

Az állami szektor, a költségvetési szervek gazdálkodási sajátossága az előirányzatgazdálkodás, az előirányzatok áthúzódó hatása, a költségvetési maradvány szerepe a tárgy és a következő években.

A közigazgatási reform új alapokra helyezte az állami feladatellátást és annak finanszírozását. A finanszírozási struktúrában megjelent a költséghatékonyság elve, a teljesítményhez kötött állami szerepvállalás.

2013. évtől az önkormányzati feladatellátás, ezzel együtt a finanszírozási rendszer is alapjaiban változott meg. A korábban az önkormányzatok által ellátott feladatok egy része az államhoz került. Ehhez igazodóan a feladatellátást szolgáló, eddig az önkormányzatoknak átengedett források nagyobb része, illetve egyéb, feladathoz

szorosan nem kötődő támogatások tekintetében is megteremtésre került a feladatok és források telepítésének egységessége.

A változásokkal párhuzamosan, a megmaradó feladatok tekintetében a forrásszabályozás átalakítása sem maradhatott el. Új finanszírozási struktúra került kialakításra, mely elszakadt az addigi jellemzően normatív támogatási rendszertől. E szempontból kiemelkedő szerepe volt az ágazati feladatok újra meghatározásának, a kötelező önkormányzati feladatok és helyi közügyek szétválasztásának.

A feladat-átrendeződés megjelent mind a köznevelésben, mind az egészségügyben, mind a szociális és az igazgatási ágazatban. Az önkormányzati szervek által ellátott államigazgatási feladatok struktúrája átalakult, a hatáskörök egy része a 2013. január 1-jétől létrejött járási hivatalokhoz került.

A reform alapvető célja volt, hogy a kötelező feladatellátás, illetve annak működési feltételei függetlenül legyenek az önkormányzatok teherbíróképességétől.

A reformot követően újragondolt önkormányzati feladatok Mór városnak több száz millió forrás-felszabadulással jártak: megszűnt az adóerő-képesség miatti elvonás és az iskolák fenntartása nem jelentett forráslekötést, illetve a megmaradó feladatok esetében az állam szerepvállalása megerősödött, a gazdaság dübörgött. Mindezek hozama megalapozta a város gazdasági erősségét, a város fejlődését, az adóforintok értékteremtő képességét.

2017. évben jelent meg újra a területi kiegyenlítő szerep, bevezetésre került a „beszámítási rendszer” alapján számított **szolidaritási hozzájárulás**.

A Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény új elemmel egészítette ki az önkormányzatok finanszírozási rendszerét: bevezette a szolidaritási hozzájárulást, amelyet a 32 000 forintnál magasabb egy főre jutó adóerő-képességgel rendelkező településeknek kellett a központi költségvetés felé teljesíteniük. A jogintézmény bevezetésének elsődleges célja az volt, hogy az önkormányzatoktól elkerülő köznevelési működtetési feladatok ellátásához szükséges forrás az államháztartáson belül, nullszaldós módon átrendezhető legyen. A köznevelési feladatok ellátása, az iskolák épületeinek működtetése kiemelt közérdek, a feladat önkormányzat és az állam közötti átrendezésével együtt feltétlenül indokolt volt a feladat ellátásához kapcsolódó források átrendezése is, ezért az önkormányzatokat megillető egyes költségvetési támogatások csökkentek. Emellett a kötelező feladatok ellátásának biztonsága érdekében az Möt. 117. § (2) és (4) bekezdésének szabályaira is figyelemmel került sor az önkormányzatok közötti jövedelmi különbségek kiegyenlítését is szolgáló szolidaritási hozzájárulás bevezetésére.

A szolidaritási hozzájárulási összeg számítása háttérének lépéseit az alábbiakban mutatjuk be.

1. A költségvetési törvény alapján határozandó meg minden önkormányzat egy lakosra jutó adóerő-képessége. Ez a szám azt mutatja meg, hogy ha a településen 1,4 %-os mértékkel kivetnék az iparüzési adót, akkor egy lakosra mekkora bevétel jutna (tehát az 1,4 % egyfajta átlagosan kalkulált szintet jelent). Az adóerő-képesség tehát egy olyan általános mutató, amelynek alapján mérhető a települések jövedelemtermelő képessége, saját bevételi lehetősége.

2. Az egy lakosra jutó adóerő-képesség alapján az önkormányzatokat a költségvetési törvény különböző kategóriákba sorolja és meghatározza az egyes kategóriákat érintő beszámítás mértékét. A beszámítás gyakorlatilag az önkormányzatokat megillető egyes állami támogatások csökkentését jelenti (fontos ugyanakkor, hogy csak bizonyos jogcímenek elérhető támogatások csökkenthetők). A csökkentés mértéke 2017-ben általánosan a 2015. évi iparüzési adóalap 0,55 %-a, amely mérték differenciálódik az egyes, adóerő-képesség szerinti kategóriákban. Az alacsony adóerő-képességű önkormányzatokat elvonás nem sújtja, ők - a jövedelmi különbségek erőteljesebb kiegyenlítése érdekében - kiegészítésben, azaz magasabb összegű állami támogatásban is részesülnek.

Mór a bevezetés évében a legfelsőbb sáv alapján fizetett szolidaritási hozzájárulást.

A múltból visszatérve a jelenbe a szolidaritási hozzájárulás teljesítésének jelenlegi módját a Magyarország 2025. évi központi költségvetéséről szóló 2024. évi XC. törvény (a továbbiakban: Ktsv. tv.) 43. § (4) bekezdése rögzíti. E rendelkezés utal a nettó finanszírozásra, amelyet az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 83. §-a szabályoz. A szisztéma lényege, hogy a nettó finanszírozás keretében kapott támogatásokból [ezen támogatások körét a mindenkori központi költségvetésről szóló törvények tartalmazzák] levonásra kerülnek a személyi juttatásokat terhelő közterhek, valamint jogszabályban meghatározott egyéb kötelezettségek, majd az így fennmaradó összeget folyósítja az önkormányzat számára havi ütemezésben a Magyar Államkincstár.

A bevezetést követően a szabályozás minden évben szigorodott, pontosabban a területi kiegyenlítő szerep évről évre erősödött, és nem vette figyelembe Mór adóerőjének „gyengülése” miatt forráscsökkenést.

A jogszabályi előírás szerint a hozzájárulás alapja a tárgy évet két évvel megelőző évben realizált adóbevétel, és ez volt gazdasági életünkben az igazi érvágás. Az adóbevétel főösszege jelentős mértékben csökkent, de az új kötelezettséget még a csúcs adóbevétel alapján kellett teljesítenünk.

Az előző ciklusban Mór Városi Önkormányzat befizetési kötelezettsége **szolidaritási hozzájárulás** címén összesen **(2020-2024 évek) 2,494 md forint** volt.

A kormány a Covid19-világjárvány idején a helyi vállalkozások adóterhének csökkentése érdekében 1%-ig terjedő küszöböt vezetett be a HIPA maximális mértékére vonatkozóan bizonyos adózói kategóriák esetében.

Kijelenthetjük, hogy a HIPA-bevételek az elmúlt években - kivéve a globális Covid19-világjárvány hatása miatti 2020-as évet – folyamatosan nőttek. A HIPA-bevételek ennek ellenére megduplázódtak 2017 óta, és a növekedés az elmúlt két évben a megnövekedett gazdasági aktivitás és a magasabb árak miatt még jobban felgyorsult.

2025. év ismét egy mérföldkő lesz a gazdasági életben: elindul a Versenyképes Járások Program (a továbbiakban: program), melynek fő jellemzője, hogy minden magyarországi járás garantált éves fejlesztési forráshoz jut a program keretéből.

A program elindításának fő célja, hogy nagyobb dinamikát adjanak a területi felzárkózásnak. A jövőben szisztematikusabb fejlesztéspolitika valósulhat meg az uniós források és a Magyar Falu Program forrásai mellett az ún. Területfejlesztési Alap bekapcsolásával.

A program lényegi eleme, hogy az iparüzési adó 2025. évi többlete kerül be a Területfejlesztési Alapba és válik „visszapályázhatóvá” a járások által.

A járások ugyanarra az összegre pályázhatnak, mint ami az iparüzési adó többleteként megjelent, ugyanakkor, ha ez a többlet az évi 250 millió forintot nem éri el, akkor a költségvetés kiegészíti ezt.

A projekt kidolgozására és a pályázat menetének lebonyolítására úgynevezett járási fejlesztési fórumok jönnek létre. Ennek szabályozása azonban még kidolgozás alatt áll.

A helyi iparüzési adóbevétel többlete alapján meghatározandó fizetési kötelezettséggel kapcsolatos szabályokat a Magyarország 2025. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2024. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Ktsv. megalapozó tv.) tartalmazza, mely szerint a tárgyévi befolyó és a tárgyévet megelőző évben befolyt helyi iparüzési adóbevétele közötti többletnek a tárgyévi és a tárgyévet megelőző szolidaritási hozzájárulás különbözetével korrigált összegét a Területfejlesztési Alap részére a **május és november havi nettó finanszírozás keretében**, a Ktsv. megalapozó tv. 25. mellékletében meghatározott számítási módszer alapján teljesíti.

Az államháztartásért felelős miniszter a területfejlesztésért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben állapítja meg az önkormányzati szolidaritási hozzájárulást teljesítő helyi önkormányzatnak a tárgyévi befolyó és a tárgyévet megelőző évben befolyt helyi iparüzési adóbevétele közötti többletnek a tárgyévi és a tárgyévet megelőző szolidaritási hozzájárulás különbözetével korrigált összegét.

A tárgyévi tényleges helyi iparüzési adóbevétel 12. havi időközi költségvetési jelentésben jelzett összege alapján a tárgyévet követő évben, a március havi nettó finanszírozás keretében történik a tárgyévi fizetési kötelezettség elszámolása.

Költségvetés 2025. év

A 2025. évi szolidaritási hozzájárulás pontos összege még nem ismert jelenleg.

A Ktsv. tv. 2. melléklet 62. pontjában foglalt képlet alapján kiszámolva a tervezett szolidaritási hozzájárulás összege: **792 050 616 Ft.**

Az államháztartásért felelős miniszter az önkormányzati szolidaritási hozzájárulás e pont szerint számított önkormányzatonkénti összegét rendeletben teszi közzé, ami várhatóan 2025. február elején jelenik meg.

A tárgyévi működési költségvetés bevételi főösszegének leghangsúlyosabb eleme továbbra is az iparüzési adó. Figyelembevétel az elmúlt két évben ténylegesen beszedett iparüzési adót, a tervszámot az előző évinél kissé nagyobb mértékben tervezzük.

Az alábbiakban a korábbi ciklus éveiben fizetendő szolidaritási hozzájárulás és az iparüzési adó bevételt foglaljuk össze:

Év	Szolidaritási hozzájárulás	Iparüzési adó
2020	150 321 076	1 517 377 262
2021	430 205 322	1 794 003 599
2022	459 074 278	2 706 440 751
2023	697 532 410	2 436 912 536
2024	757 175 325	2 580 150 616 ¹

A tárgyévi működési költségvetés főösszegét a teljesítési adatokat véve alapul, prognosztizáljuk/tervezzük.

2025. évre vonatkozóan béripolitikai intézkedések történtek, ennek hatása költségnövekedés lesz a szerződéses kapcsolatainkban is.

Az önkormányzati tulajdonú cégeink üzleti terve alapján megállapítható, hogy jelentős többletforrást köt le a feladatellátás a város költségvetésében.

2024. évi működési költségvetés módosított kiadási főösszege 6 560 eFt volt, ez lesz az alapja a 2025. és azt követő évek prognosztizált főösszegének is.

Ugyanakkor ki kell emelnünk, hogy a 2025. évi költségvetés még az előkészítő szakaszában tart, nem hivatalos az a fontos sarokszám, mint a szolidaritási hozzájárulás; nem ismert, hogy mennyi lesz az esetleges elvonás a 2025. évi hipa többletbevétel miatt, és ebből Mór város mennyit pályázhat vissza, így csak a későbbiekben nyer bizonyosságot – különösképpen mivel 2025 lesz a „kísérleti éve” a hipa többletbevétel elvonása intézmény bevezetésének -, hogy a város 5 évre vonatkozó fejlesztési tervei közül mi kerülhet megvalósításra a gazdasági program első költségvetési évében.

¹ előzetes adat

A fentiek tükrében vázoljuk a város kötelező és önként vállalt feladatait, a képviselő-testület fejlesztési tervét tartalommal feltöltve.

VÁROSFEJLESZTÉS ÉS VÁROSÜZEMELTETÉS

A városüzemeltetés során elsődleges cél a város infrastrukturális elemeinél a műszaki színvonal megtartása, elsősorban a lakosság igényeinek lehető legteljesebb figyelembevételével. A városüzemeltetés alapelemei tekintetében az egyes körzetek fejlesztéseit a körzetek jelenlegi fejlettségi szintjétől függően egységesen és egymáshoz igazodóan arányosan kell megtervezni és megvalósítani, az alábbiakban részletezett főbb célkitűzések, irányvonalak mentén.

Kommunális feladatok

Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testülete, mint a Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás tagja, a hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztését a Társulás segítségével, pályázati források bevonásával valósítja meg. A Magyar Állam a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 53/A. § alapján az állami hulladékgazdálkodási közfeladat gyakorlásának jogát koncesszióba adta a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zártkörűen Működő Részvénytársaság részére, amely koncessziós jog alapján, állami közfeladat keretében gondoskodik országos szinten a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási és intézményi résztevékenység ellátásáról 2023. július 1. napját követően. A koncessziós jog gyakorlója a szolgáltatást új alapokra helyezte, bevezetésre került pl. a göngyölegvisszaváltó rendszer, fontos célkitűzés a szolgáltató segítségével ezen új rendszerekhez a város intézményei, gazdasági szereplői minél szélesebb körben történő csatlakozásának elősegítése, és a lakosság szemléletformálásában történő aktív szerepvállalás. Meg kell oldani a város közterületein kialakított szelektív hulladékgyűjtő szigetek rendbetételét, és a kommunális hulladékgyűjtéstől történő elkülönítését. Fontos feladat az illegális hulladékelhelyezések visszaszorítása, ennek érdekében a szolgáltatóval együttműködve olyan lehetőségek felkutatása és kialakítása, mely hatékonyan kiegészíti a Zrínyi utcában megépült hulladékudvart és a szolgáltató által a lakosság részére biztosított lomtalanítási, zöldhulladék elszállítási és szelektív hulladékgyűjtési szolgáltatásokat. Önkormányzatunk mindezek mellett a jövőben is részt vesz az illegális hulladéklerakók felszámolását és az ilyen elhelyezés megelőzését támogató pályázati lehetőségeken.

Köztemetők létesítése, bővítése, fenntartása

2015. első felében a kor követelményeinek mindenben megfelelő új ravatalozó épült a Kálvária temetőben. A mellette fekvő területen elkészült az urnafal 1. üteme. Az urnafalas terület bővíthető, ehhez valamennyi alaptest elkészült. A kertészeti tervek alapján történő új parcellák bevonása problémákba ütközött, mivel helyenként nem

elég vastag a tiszta földfeltöltés a törmelékes rétegek tetején, így a sír kiásása és a hozzátartozók előtti visszatemetés sem felel meg az elvárásoknak. Ezekben a problémás területeken az urnás és a kriptás temetkezési módot kell előnyben részesíteni. Az ily módon kieső terület pótlására a temető déli szomszédjában lévő mezőgazdasági terület megvásárlását tervezzük. Folytatjuk a város életében jelentős, meghatározó szerepet betöltő személyek síremlékeinek felújítását. A Kálvária temetőben található szoborcsoportot körülvevő támfal megerősítését a további károsodás elkerülése érdekében mielőbb el kell végezni, és a régi ravatalozó előtti térburkolat felújítása, újjáépítése is szükséges. A Homoki temetőben a ravatalozó épület műszaki állapotának megőrzése és javítása a legfontosabb feladat.

Zöldterület-kezelés, sportlétesítmények

A város zöldfelületeinek, közparkjainak állapota és aránya jelentősen befolyásolja a városban élők életminőségét és az ide látogatók városunkról alkotott megítélését. A klímaváltozás hatásai is egyre jobban érződnek. A közterületi zöldfelületek növelése mellett a takarékoság szem előtt tartásával a zöldterületeink fenntartására olyan környezetkímélő megoldásokat kell keresni, melyek megfelelnek a mai kor elvárásainak. A telepített növényfajok helyes megválasztásával, a gyepterületek kaszálásának optimalizálásával, a fásítási program folytatásával, és mindezekbe az egyre környezettudatosabb lakosság és gazdasági szereplők bevonásával csökkenthetők a klímaváltozás káros hatásai.

Ugyanezen okokból fontos célkitűzés a városi játszóterek színvonalának emelése, és az elérhető szabadidős tevékenységek és sportolási lehetőségek minél szélesebb körre kiterjesztése. Ennek folyamatában a Vértes utca mögötti ifjúsági sportpark és játszótér megvalósulását követően a másik társasházak által övezett pihenés és szabadidős tevékenységekre szolgáló terület, a KRESZ-park központi játszótérre fejlesztése lenne a következő mérföldkő, mely a körbekerített terület növelésével új játszóeszközök telepítésére, fedett pihenőhelyek kialakítására nyílna lehetőség. A többi közterületi játszótéren is fontos feladat a vízvételi lehetőség biztosítása, közutak létesítése.

Folytatni kell a Wekerle Sándor Szabadidőközpont területén jelenleg a 3. ütemnél járó sportöltöző, és a rekortán burkolatú futócsík megépítését. A tervek szerint hamarosan új sportágak kipróbálására is lehetőség nyílik, a már építés alatt álló pumpapálya és a Móri Öttusa Egyesület által kezdeményezett OCR pálya által. A város kiemelkedő sportközpontjaként fennálló Wekerle Sándor Szabadidőközpont épületének nagyobb volumenű felújítása is egyre sürgetőbb, hamarosan esedékessé váló feladat. A Szabadidőközpont területén tervezzük a rendelkezésre álló elemek, eszközök felhasználásával és kiegészítésével egy fedett jégpálya felállítását, melynél fontos szempontként meg kell vizsgálni a fenntartható, gazdaságos üzemeltetés lehetőségeit.

Közlekedési feladatok

A Magyar Közút Nonprofit Zrt.-vel és a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.-vel együttműködve kiemelt cél a Deák Ferenc utca - 81. számú főközlekedési út magasság korlátozással terhelt külön szintű csomópontjának biztonságos körforgalmú csomóponttá történő átépítése. Építési engedélye folyamatosan meghosszabbításra kerül annak érdekében, hogy a forrás rendelkezésre állása esetén azonnal megkezdhető legyen a beruházás. A tervek szerint felújításra kerülne a Deák F. utca csomóponthoz közeli szakaszai mellett a kivitelezés ideje alatti forgalomelterelés céljából a vasútállomás melletti erősen leromlott állapotú MÁV területen lévő út, melynek a Magyar Államtól átvételét tervezzük.

Régóta szorgalmazott, a város életébe jelentős változást hozó országos szintű közúthálózati fejlesztési elképzelés a 81. sz. főút négysávossá bővítése és a nyugati elkerülő megépítése. Most elérkezettnek látszik az idő, nagy lendületet kapott az M200 gyorsforgalmú út megépítésének előkészítése. A nyomvonal kiválasztásra került, a környezetvédelmi hatástanulmány elkészült, 2025-ben már az építési engedélyezési és a kisajátítási eljárások fognak zajlani. A móri szakaszok építése várhatóan 2032-re fejeződik be. Elengedhetetlen a gyorsforgalmi út beruházáshoz szükséges kapcsolódó önkormányzati, illetve hivatali feladatok kiemelt kezelése.

Fontos feladat az úthálózat műszaki állapotának szinten tartása és lehetőségek szerinti emelése. A TOP-Plusz 2021-2027-es uniós fejlesztési ciklus programtervében fejlesztési célként szerepeltetett a prof. dr. Schindele Vendel Ipari Park legnagyobb terhelésű feltáró útjaként szolgáló Ipari utca útfelújítása, a Virág-Jegenye utcák folytatásában kialakításra került lakóterület aszfaltburkolatú útjainak és csapadékvíz elvezető rendszerének megépítése, valamint Felsődoboson a Fő utca útburkolat felújítása.

Folytatjuk a 2006. évben megkezdett járdaprogramot, melynek keretében a körzetek igényeinek felmérésével folyamatosan cseréljük a régi, leromlott minőségű beton és betonlap járdaburkolatokat legalább az utcák egyik oldalán teljes hosszban korszerű és esztétikus térkő burkolatra. Szintén folytatni kell a külterületi utak mart aszfalttal történő stabilizálását.

A forgalombiztonsági beavatkozások keretében az elmúlt években számos új gyalogos átkelőhelyet jelöltünk ki, megépült a Dózsa György utcai középsziget, buszperonok készültek. A lakossági igények alapján továbbra is folytatjuk az ütemezett megvalósítást. Újabb gyalogos átkelőhelyeket tervezünk kijelölni a Táncsics utcában, a Deák utcában, a Széchenyi utcában, és a prof. dr. Schindele Vendel Ipari Park forgalmasabb útjain. Buszperonokat tervezünk építeni Árkpusztán, és az Ipari Parkban. A rendvédelmi hatóságokkal együttműködve a gyorsajtások visszaszorítására telepített sebességmérő eszközök elhelyezésére szolgáló, ún. Trafiboxok kihelyezését tervezzük.

Az egyre súlyosabb parkolási gondok megoldására a városközpont rehabilitációjaként megépült Városi Piac épületben kialakításra került egy 75 férőhelyes mélygarázs. A kedvező parkolási díj ellenére jelenleg kevesen használják, a kihasználtsága növekedni fog az épületben kialakított üzlethelyiségek betelepülésével, mely kiemelten fontos célkitűzés. Meg kell vizsgálni a közterületi parkolás fizetőssé tételének, illetve az időkorlátos parkolás bevezetésének lehetőségeit, és ki kell alakítani a közterületen tárolt üzemen kívüli autók elszállításának rendszerét, az elszállított járművek tárolására egy zárt és őrzött telephely kialakításával. További parkolóépítéseket tervezünk a Táncsics utcában a gyermekorvosi rendelő-védőnői szolgálat épülete előtt személygépkocsi parkolókkal és mozgáskorlátozott parkolóval, és a Szent István park kormányhivatal épület felé eső oldalán a Kossuth utcát a Bajcsy-Zs. utcával összekötő útszakasz mindkét szélén személygépkocsi parkolókkal, és buszparkolóval.

Turisztikai szempontból is fontos feladat az Ezerjő utca és a Hársfa utca gyalogos és kerékpáros összekötésének megvalósítása. A Kapucinus udvar tulajdonosával további egyeztetéseket kell folytatni a megvalósítás érdekében.

Helyi tömegközlekedés

A helyi menetrend szerinti autóbuszos személyszállítási közszolgáltatást továbbra is biztosítja a város az utazóközönség számára, melyet a helyi személyszállítási közszolgáltató a felmerült lakossági igények alapján 2025. januárjától új, felülvizsgált menetrend szerint végez. Az új menetrendhez igazodóan új megállóhelyek kijelölése szükséges, melyek elérhetőségét, műszaki színvonalát növelni kell. A járatokat és a menetrendet a helyközi és távolsági autóbuszos, valamint a vasúti személyszállítás menetrendjeihez igazodva időszakonként, de legalább évente felül kell vizsgálni. Új buszváró épületek létesítésével és a meglévő buszváró épületek műszaki állapotának helyreállításával és megtartásával is tervezzük a szolgáltatás minőségének emelését.

Helyi vízgazdálkodás (települési vízellátás, csatornázás, vízrendezés és vízkár-elhárítás)

2011. évben tanulmánytervet készítettünk Mór belterületének csapadékvíz-rendezésére. A tanulmánytervet folyamatosan használja a Polgármesteri Hivatal a munkája során, figyelembe veszi az abban foglaltakat a közútkezelői és csapadékvíz-befogadói hozzájárulások kiadásánál és az esetleges problémák okainak felderítésében is nagy segítséget jelent. Azóta viszont megváltoztak az előírások és a klímaváltozás eredményeként a csapadék intenzitása és eloszlása, egyre hosszabbak a csapadékmentes időszakok. A rövid idő alatt hirtelen lezúduló csapadék mennyisége növekszik és a csapadékmentes időszakok is hosszabbodnak, ezért egyre fontosabb szemponttá válik a csapadékvíz helyben tartása, lehetőségek szerinti szikkasztása vagy tárolása, hogy ne terhelje túl a hálózatot és a hosszú száraz időszakban hasznosulhasson. Fentiek miatt időszerű a tanulmányterv felülvizsgálata. Ugyanezen

irányelvek figyelembevételével kellett felülvizsgálni a TOP-Plusz programtervben szereplő Virág-Jegenye utca útépítési és csapadékvíz elvezetési terveit, és kell a későbbiekben tervezni az új lakóterület és gazdasági terület fejlesztéseket. Elsősorban a jellemzően állami tulajdonban és kezelésben lévő közcélú vízfolyásokat mint fő levezetőket, és kisebb területek vízgyűjtőiként funkcionáló, önkormányzati tulajdonban és kezelésben lévő mellékági vízfolyásokat kell felülvizsgálni, fejleszteni, jókarban tartani és a problémás csomópontok és szakaszok rendbetételét folytatni, az állami vízfolyások esetében a kezelőjének bevonásával.

Felül kell vizsgálni a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz elszállítás rendszerét, és a biológiai szennyvízkezelő berendezések jogszabályoknak megfelelő elhelyezési lehetőségeinek figyelembevételével a támogatási rendszert.

Területfejlesztés, a környezet- és természetvédelem feladatai

A Virág-Jegenye utcák folytatásában kialakított lakóterületen a 30 db új építési telek értékesítésre és döntő többségében beépítésre is került. A városban kevés a lakóépület építésére alkalmas terület. Szükség van egy új lakóterület fejlesztési program helyszínének meghatározására, és az ehhez szükséges beruházások előkészítésére. Erre a legalkalmasabbnak a Zrínyi utca-Wesselényi utca és a Vén-hegy között fekvő, Agyag utca folytatásában lévő, Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testületének Mór város helyi építési szabályzatáról szóló 10/2022. (IV. 1.) önkormányzati rendeletével elfogadott településrendezési terv belterületi szabályozási terve szerint kertvárosias lakóövezeti besorolású lakóterületek és lakóutak kijelölésével szabályozott terület látszik. A szabályozási terv a Rákóczi utca végén is tartalmaz egy jóval kisebb, 10-11 db lakótelek kialakítását lehetővé tevő kertvárosias lakóterület, melynél a közúti megközelíthetőség és a közművek részben rendelkezésre állnak. A helyi építési szabályzat szükségszerű módosításait a beruházói kérelmek alapján és az alkalmazás során felmerült változtatási igényeknek és fejlesztési céloknak megfelelően folytatjuk.

Önkormányzati intézmények épületeinek energetikai korszerűsítésével biztosítjuk a gazdaságos üzemeltetés mellett az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését is. A következő ilyen beruházás a TOP-Plusz programtervben szereplő Nefelejcs Bölcsőde épület már megvalósult fűtőkorszerűsítését kiegészítő energetikai felújítása. Az épületek hőszigetelése mellett egyre nagyobb hangsúlyt kapott már eddig is a megújuló energia hasznosítása, a további fejlesztésekkel is ebbe az irányba kívánunk haladni. A MÓRHŐ Kft. megújuló energia felhasználású rendszerek integrálásával tervezi a város távhő fűtésrendszerének fejlesztését. A Társaság a termál bázisú hőellátás geológiai lehetőségének vizsgálatát és egy projekt koncepció kidolgozását tűzte ki célul, a város alatti termálvizek tovább hasznosítási lehetőségeinek feltárására egy megújuló, geotermikus energiahordozóra alapozott korszerű, környezetbarát hőellátó rendszer létrehozásának vizsgálatán, a geológiai és hőpiaci lehetőségek elemzésén, valamint a gazdaságosság és fenntarthatóság

bemutatásán keresztül. A koncepció szerint a fejlesztés termelő-visszasajtoló kutak létesítésével és a rendszer áramellátására napelem park telepítésével valósulhatna meg. További fontos eleme a gazdaságos távhőenergia felhasználásnak a többlakásos lakóépületekben lévő lakások fűtésének költséghatékonysági vizsgálat alapján történő külön mérhetővé és szabályozhatóvá tétele költségosztó berendezések felszerelésével, melyet a társasházaknak kell megvalósítani a jogszabályban meghatározottak szerint legkésőbb 2027. január 1-ig.

Kiemelt fejlesztési cél a városi strand újjáépítése. A korábbi években két lehetséges helyszínre koncepcióterv készült, melynek felülvizsgálata szükséges. A fejlesztés mértékének és ütemének meghatározása során meg kell vizsgálni a várható kihasználtság és a közösségi igények felmérésével a fenntartható, gazdaságos üzemeltetés lehetőségeit. Ehhez elengedhetetlen a környezetkímélő megoldások alkalmazása és a megújuló, tiszta és olcsó energia felhasználása, melyek minél szélesebb körű alkalmazásával csökkenthető a város fosszilis energiafelhasználásának mértéke.

Közbiztonság, tűzvédelem helyi feladatai

A városi térfigyelő kamerarendszerek hatékony eszközei a rendvédelmi hatóságok bűnfelderítési munkájának, és jelentős szerepe van a bűnmegelőzésben is. A 2009 óta folyamatosan bővülő városi térfigyelő kamerarendszer 2023. évben egy jelentősebb fejlesztésen esett át, a térfigyelő kamerák számának növelésére és az elavult kamerák cseréjére, valamint rendszámfelismerő kamerák telepítésére került sor. A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitánysággal és a Móri Rendőrkapitánysággal együttműködve a városi térfigyelő kamerarendszer további bővítésével tervezzük segíteni a rendvédelmi hatóságok munkáját.

2019. évben pályázati forrás bevonásával energetikai korszerűsítésen esett át a Vénhegyi utca 1. szám alatti önkormányzati tulajdonú ingatlan, amely a Tűzoltóság dolgozóinak jobb munkakörülményeket biztosít. Ugyanakkor a jövőben szükség lehet egy új központi épület létesítésére a 81. sz. főút közelében. A jelenlegi helyszín messze esik a főközlekedési útvonalaktól és a vonulás csak szűk lakóutcákon keresztül lehetséges, valamint az ingatlan méretei behatároltak és a fennálló szertár épületek kapacitása sem bővíthető.

Közvilágítás

2024. évben megvalósult a város teljes közigazgatási területén a közvilágítás korszerűsítése. A LED technológiának köszönhetően a lámpák fénye sokkal koncentráltabb, irányítottabb, jellemzően az útburkolatra korlátozódik. Azokban az utcákban, ahol a járdák nagy távolságra épültek az útburkolattól, esetleg az út menti zöldterületeken fák árnyékolnak, ott a járdák megvilágítása nem megfelelő. Ezen problémák a meglévő lámpafejek cseréjével általában nem orvosolhatók, csak önálló

járdavilágítás létesítésével. A tapasztalatok alapján megvizsgáljuk az esetleges további bővítések szükségességét. A korszerűsítéshez igazodóan korszerű, szabályozható LED technológiájú lámpatestekkel tervezzük az új gyalogátkelőhelyeket és más közúti fejlesztéseket.

Intézményi épületek kialakítása, felújítása, hasznosítása

A Táncsics Mihály utca 23. szám alatti állami tulajdonban lévő ingatlanon fennálló, korábban orvosi rendelő, gyermekorvosi rendelő és tüdőgondozó funkciójú épületek jelenleg csak tárolásra hasznosítottak és avult, leromlott műszaki állapotúak. A 2019-ben megkezdődött egyeztetések eredményeként az utcafronti orvosi rendelő épület helye került kiválasztásra egy új rendőrkapitánysági épület felépítésének helyszínéül. A telek felosztásra került és megtörtént a háromoldalú vagyongazdálkodási szerződés módosítása, ezáltal megkezdődhet az orvosi rendelő épület elbontásával induló állami beruházás. Az elképzelések szerint a jelenlegi rendőrkapitánysági épület a megüresedését és felújítását követően híres móri származású közéleti személyiségeknek emléket állító állandó kiállítások (emlékszoba) helyszínéül szolgálna és emellett kulturális közösségi funkciót kapna, felszabadítva és más kulturális célokra használhatóvá téve ezzel a Lamberg-kastély épületének kiállítások helyszínéül szolgáló helyiségeit. Az önkormányzat vagyongazdálkodásában maradt Táncsics Mihály utcai hátsó, korábban tüdőgondozó épület és a hozzá tartozó parkosítható terület lehetőséget biztosít egy bentlakásos időotthon kialakítására, meg kell kezdeni a műszaki megvalósítás és gazdaságos üzemeltetés lehetőségeinek felmérését. Korábban ebben az épületben terveztük a nappali foglalkoztató kialakítását, mely intézményi funkció a jelenlegi tervek szerint a Lovarda utca 2. szám alatti épületben kapna helyet. A nappali foglalkoztató kialakítása beruházás a TOP-Plusz programban szerepeltetett fejlesztésként pályázati forrásból valósulna meg.

2015. évben pályázati támogatás felhasználásával megvalósulhatott a Lamberg-kastély és a Sváb tájház felújításának 1. üteme. Ennek keretében megújult az állandó tárlatok többsége, modern eszközök segítségével az érdeklődők számára közelebbé, élménygazdagabbá válhatott a kastély látogatása. Sor került egy helyiség falfestményeinek feltárására, helyreállítására is. Ami talán a fentieknél is fontosabb, hogy az épület nagy részének tetőfelújítása és vízszigetelése is elkészülhetett. Fontos lenne a hátralévő épületszárny tetőfelújítása, a teljes homlokzat egységes felújítása, az első udvar vízelvezetésének rendezése és térburkolása. Jelentősen növelné az épület turisztikai vonzerejét, ha a külső felújítás befejezése mellett további termek falfestményeinek restaurálása is megtörténhetne.

A kastély teljes felújításának folytatása érdekében TOP-Plusz pályázati forrásokat is igénybe veszünk, a felújítás második ütemeként a jobb oldali épületszárny felújítását tervezzük.

Régóta fennálló lakossági igény a Bányásztelepen egy közösségi ház létrehozása. Jelenleg ilyen célra önkormányzati tulajdonban lévő ingatlan nem áll rendelkezésre,

ezért a lehetséges helyszínek és lehetőségek felkutatásával meg kell vizsgálni az ingatlanvásárlás lehetőségét.

Lakás- és helyiséggazdálkodás

Kiemelten fontos cél a 2023. évben megépült Városi Piac épület „benépesítése”, az épületben kialakított üzletek és irodák mielőbbi használatba vételének elősegítése, és a tetőtéri helyiségek hasznosítása. Szintén fontos a korábbi istállóépület helyiségeinek hasznosítása, mely műemlék épületnek csak a külső felújítása történt meg a beruházás keretében. A belső kialakítás és műszaki tartalom a leendő használók igényeinek megfelelően fog megtörténni. Egy-egy színvonalas vendéglő vagy cukrászda díszterre történő kitelepülése, programok szervezése szintén hozzájárulhatna a teljes létesítmény kihasználásához. Ehhez illeszkedne az ide tervezett Fiatalok Háza megvalósítása, amely lehetőséget biztosítana arra, hogy a lakosságot zavaró közterületi gyülekezések helyett, zárt helyen, kulturált módon, biztonságosan töltsék a fiatalok a szabadidejüket, lehetőségük legyen ismerkedni, társalogni, programokat szervezni. Az irodaépület felső szintjén kialakított hatalmas terek alkalmasak lennének rendezvényteremnek, konferenciák lebonyolítására, de van érdeklődés sportolási célú használatra is.

A vegyes, önkormányzati és magántulajdonban lévő többlakásos lakóépületek esetében a vegyes tulajdon korábban előnyösebb pályázati lehetőségek kihasználását tette lehetővé. Ugyanakkor a társasházi vagy tulajdoni hányad alapján megosztó közös tulajdon nehézséget jelent az átfogó felújítások, beruházások, átalakítások esetében. Ez általában az épületek műszaki állapotának leromlásához, és a lakások kihasználatlanságához vezet. Meg kell vizsgálni a kis lakásszámú, önkormányzati tulajdonú lakásokat tartalmazó többlakásos lakóépületek esetében a vállalalkozási típusú lakásberuházás lehetőségét. A magántulajdonú lakások felvásárlásával és az ingatlanok értékesítésével lehetőség nyílna új többlakásos lakóépületek építésére, és akár az ingatlanok értékének fejében korszerű önkormányzati tulajdonú lakások létrehozására. A fejlesztési célra első körben a Kossuth utca 10. és a Dózsa u. 6. alatti lakóépületeket jelölnénk ki.

A belváros tereinek, középületeinek felújítása mellett folytatjuk a műemléki környezetben és helyi értékvédelmi területen lévő ingatlanok, továbbá a helyi jelentőségű egyedi művi értékek külső felújításának pályázati úton vissza nem térítendő forrás biztosításával történő támogatását.

Mór Városi Önkormányzat tulajdonában lévő bérlakások üzemeltetését a MÓR-HOLDING Kft. végzi. A megüresedett lakások ismételt bérbeadásához szükséges helyreállítását, felújítását a bérleményüzemeltető ütemezi és a Pénzügyi Bizottság jóváhagyását követően végezteti el. A bérleményfelújítások jelentős hányada bérlő által elvégeztetett felújításként valósul meg, melynek elősegítésére lehetőség van a

költségek bérleti díjban történő jóváírására. Ezt a lehetőséget továbbra is fenn kell tartani.

Kerékpárutak létesítése

A környezet turizmusának fejlődését elősegítő Mór-Csókakő kerékpárút kiépítése után Székesfehérvár irányába is biztonságosabbá vált a kerékpáros közlekedés. A tanulmányterveken szereplő Székesfehérvár-Iszkaszentgyörgy–Kincsesbánya–Fehérvárcsurgó–Bodajk–Mór útvonalból korábban már a Székesfehérvár-Iszkaszentgyörgy közötti szakasz elkészült. A teljes megvalósulás érdekében nagy lépést jelentett a Mór és Bodajk közötti szakasz megépítése. A kerékpáros turizmus elősegítése érdekében a következő lépés a Pusztavám irányába épülő kerékpárút lehetne. Ennek első szakasza, a Kincsestáj kerékpárút elkészült, mely összeköti a Mór-Csókakő és a Mór-Bodajk kerékpárutakat a korábbi vasúti iparvágány alépítményét felhasználva. Elkészültek a tervei a folytatásnak is, mely szerint ezzel azonos műszaki tartalommal folytatódna Pusztavámig. Pályázati forrás rendelkezésre állása esetén a beruházást megvalósítjuk.

Iparfejlesztés

A prof. dr. Schindele Vendel Ipari Park továbbfejlesztésének, bővítésének, az Ipari Park korábbi rendezési terv szerinti tartalékterületei megvásárlásának előkészületei 2015-ben kezdődtek meg. Ez a terület az Akai utca és a Hammerstein utca folytatásában lévő, és a két utcát összekötő út mellett elhelyezkedő ingatlanokat foglalta magába. Az ingatlanok belterületbe vonása, művelés alóli kivonása és telekalakítása megtörtént, 2020. év elejére értékesítésre készen álltak a területek. Ehhez kapcsolódóan és ennek folytatásában Kisbér felé a 2022. évben hatályba lépett új településrendezési tervekben további bővítési terület került meghatározásra, mely döntő többségében magántulajdonban lévő mezőgazdasági művelésű ingatlanokat tartalmaz. A tervezés alatt álló M200 gyorsforgalmi út terveiben szerepeltetett az Ipari Park 81. sz. főútra rávezető északi bekötése, mely a megvalósulását követően jelentősen elősegíti a város úthálózatát nem terhelő megközelítést. Megkezdjük a bővítési terület csapadékvíz-elvezetésének biztosítását lehetővé tevő második levezető tervezését és kivitelezését. Az Ipari Park az ipari-gazdasági létesítmények mellett egyre több kereskedelmi és vendéglátóipari létesítménynek is helyet biztosít, mellyel párhuzamosan megjelent a lakosság igénye a közösségi közlekedés fejlesztésére is. Ennek kapcsán új megállóhelyeket hozunk létre, gyalogos kapcsolatokat, kijelölt átkelőhelyeket létesítünk, összehangolva a TOP-Plusz program keretében megvalósításra tervezett Ipar utca teljes burkolatfelújításával, mely a Hammerstein utcához hasonló műszaki tartalommal valósulna meg.

A korábbi és a jelenleg hatályos településrendezési tervekben is szerepeltetett a Velegi úti iparterület Velegi úttól délre fekvő területének bővítése. A terület nyugati oldalán magántulajdonban lévő terület telekfelosztásával és belterületbe vonásával

kisebb méretű telephelyek kialakítására alkalmas telkek jöttek létre, és elkezdődött ennek a bővítési területnek a beépítése. Nagyobb méretű, szintén magántulajdonban lévő bővítésre szánt gazdasági besorolású, jelenleg még mezőgazdasági területként nyilvántartott területek déli és keleti irányban határolják a már beépített gazdasági területet. Fontos cél a vállalkozások letelepedésének, az új gazdasági területek beépíthetővé tételének elősegítése. Az M200 gyorsforgalmi út megépítésével ennek a gazdasági területnek is jelentősen javulni fog a közúti elérhetősége.

KIEMELT FEJLESZTÉSEK

Bevezető

A gazdasági programmal lefedett időszak jelenleg ismert főbb fejlesztési irányainak, és az azokhoz meghirdetett pályázatok áttekintéséhez rövid visszatekintés és az ilyen támogatások igénybevételének alapvető feltételeinek ismerete szükséges. Mór Városi Önkormányzat településfejlesztésének a korábbi önkormányzati ciklusokban is sarokkövét képezték az európai uniós pályázati lehetőségek, melyek segítségével nagyszabású, innovatív vagy értékmegőrző beruházások, és tartalmas programok váltak lehetővé, növelve a város és egyúttal a térség fejlettségét, a társadalmi élet színvonalát. Az EU pályázatok ún. operatív programokon keresztül érhetők el, melyek közül településünk szempontjából kiemelendők a 2007-2013-as európai uniós költségvetési ciklus alatt megnyílt Közép-Dunántúli Operatív Program (KDOP), illetve Környezet- és Energia Operatív Program (KEOP) pályázatai, majd a 2014-2020-as programozási időszakban megjelent Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP), valamint a Terület- és településfejlesztési Operatív Program (TOP).

A 2021-2027-es uniós ciklus a pályázati rendszerben nagyobb változást idézett elő. A fejlesztési ciklusban a továbbiakban az egyes településtípusok lakosságszám, illetve fejlettség szempontjából elkülönülnek egymástól, a kategóriákat a vármegyei integrált területi programok tartalmazzák (ITP). Mór Városa a Fejér vármegyei felosztás alapján, speciális, ún. kiemelt településnek minősül, így részt vehet a Fenntartható városfejlesztési eszköz megnevezésű intézkedésben. A kiemelt városok az ITP-ben meghatározott összegű forráskerettel rendelkeznek projektjeik megvalósítására, melyért nem kell versenyre kelniük más településekkel. A keret időközben kiegészült, mivel az ITP-módosításával közútfejlesztési, illetve köznevelési intézmények fejlesztésére vonatkozó projektcélok is az érintett településekhez kerültek.

A források felhasználása azonban feltételhez kötött. A TOP folytatásának szánt Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) fenntartható városfejlesztési forrásainak felhasználásához új elvárásként speciális integrált területi, városi stratégiát kellett készíteni, mely a fejlesztési időszak forráslehívásának alapfeltétele. Magyarországon a 2007-2013-as Uniós programozási időszak előkészítéséhez kapcsolódóan kerültek bevezetésre az integrált településfejlesztési stratégiák (ITS), melyek egy fontos eszközt jelentettek a városoknak az integrált szemléletű fejlesztések tervezéséhez mind városi, mind városrészi szinten, bevezetve az akcióterületi megközelítés jelentőségét is. Az eltelt évtized során a gazdasági-

társadalmi környezetben jelentős változások történtek, az Európai Unió szakpolitikai megközelítései sok tekintetben részletesebbé váltak.

Előbbiek alapján a 2021-27-es Unió fejlesztési ciklus előkészítéséhez az integrált településfejlesztési stratégiák módszertani elkészítésének felülvizsgálata vált szükségessé, hogy azok struktúrája és tartalma összhangba kerülhessen a jelenleg érvényben levő európai és hazai szakpolitikai keretekkel. Az új időszak alapdokumentuma a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS), mely az ITS-től formailag elkülönülő, de azzal szerves összhangban álló stratégiai dokumentum. Az FVS nem korlátozódik a TOP Plusz források felhasználására, hanem teljes tervezéssel készülő alapdokumentum.

A teljes tervezés folyamata az alábbi öt tematikus dimenzió mentén valósult meg:

- helyi gazdaságfejlesztési célok, befektetésösztönzés, innováció (*prosperáló város*),
- zöld átállásra való felkészülés a klímasemlegesség irányába történő elmozdulás érdekében (*zöldülő város*),
- digitális átállás megvalósítása a városi társadalom bevonásával (*digitális város*),
- társadalmi befogadás és közösségfejlesztés – népességmegtartás (*megtartó város*),
- kiszolgáló város: épített és művi környezet, fenntartható területhasználat (*kiszolgáló város*).

Az FVS-t külön dokumentumként egészíti ki a TOP Plusz Városfejlesztési Programterv (TVP). Ezek a dokumentumok arra a célra szolgálnak, hogy a kiemelt települések előzetesen megalapozzák a projektciklusban végrehajtani szándékozott fejlesztéseiket, melyeket különböző fejlesztési fő célokra, ún. prioritásokra lebontva szükséges kidolgozni.

A kiemelt városok önálló projektben lehetőséget kaptak fenntartható városfejlesztést szolgáló dokumentumaik kidolgozására, mely a városhoz allokkált TOP Plusz forráskeretből finanszírozható. Mór Városi Önkormányzat erre a célra támogatásban részesült a TOP_PLUSZ-1.3.1-21-FE1-2022-00005 Mór Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának támogatása című projektje keretében. A projekt eredményeként a Képviselő-testület 2024. évben jóváhagyta a TVP és az FVS első verzióit, melyek a folyamatok előrehaladása során kiegészülnek, módosulnak, biztosítva a naprakész tartalmat, mely 2029-ben válhat véglegessé.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia módszertani kézikönyv alapján készül. A dokumentum hiánypótló, hiszen a várost folyamatos kihívások elé állítja a technológiai környezet rohamos fejlődése, a digitalizációs folyamatok, az éghajlatváltozás és a váratlan külső vészhelyzetek (mint például egy világszintű járványhelyzet), melyek a társadalomra is kihatással vannak, ehhez a változó környezethez pedig megfelelő alkalmazkodóképességre van szükség, melynek feltételeit adekvát jövőkép és stratégia megfogalmazásával lehetséges megteremteni. A stratégiai tervezés során cél, hogy a város alkalmazkodóképes legyen, gazdasága innováció- és befektetésösztönző célokra épüljön; támogatva, hosszú távon elérve a

klimasemlegességet és a digitális átállást. További cél a népességmegtartás ösztönzése, a kiszolgáló város funkciójának ellátása.

Mór Város Településfejlesztési Konceptiója alapján a város jövőképe egy olyan, 14-16 000 fő körüli népességszámmal rendelkező, hagyományait őrző és ápoló kisváros kialakítása, amely kiegyensúlyozott értékekkel rendelkezik, vonzza a turistákat, kedvezőek a munkalehetőségek és magas színvonalúak a szolgáltatások. Ahol a helyi önkormányzat a járás településeinek fejlődését és együttműködését is elősegíti. Röviden összefoglalva, egy olyan város létrehozása, ahol jó élni.

Ennek elérése érdekében – csakúgy, mint az országos és Fejér vármegyei területfejlesztési dokumentumok esetében - meg kell határozni azokat a fejlesztési irányokat, feladatokat, amelyek megvalósítása a település önkormányzatának, civil és egyházi szervezeteinek és a lakosság feladata is egyaránt. Átfogó célként az élhető kisvárosias hangulat megőrzése szerepel, a lakosság létszáma kismértékben növelhető, a fiatalok számára a letelepedést vonzóvá kell tenni és minőségi munkalehetőségeket kell biztosítani. A helyben foglalkoztatottak arányát diverzifikált ipari és szolgáltatási ágazatok fejlesztésével, megfelelő ipari háttér megteremtésével szükséges növelni. Fontos szempont még a nemzetiségi hagyományok, a kulturális arculat megerősítése, hogy borkultúrájával együtt hatékonyá tegye a város turisztikai kínálatát. Járasszékhelyként koordinálja a környező kistelepülések fejlesztését, valamint közösségi szolgáltatások nyújtásával segítse a térség fejlődését. A város mindezt olyan körülmények között tegye, ahol megfelelhessen a jövő kihívásainak, biztosíthatja a környezettudatos, fenntartható fejlődést.

Fenti célok elérésének elősegítése érdekében rendelkezésre áll a TOP Plusz, mely Magyarország 2021-2027-es programozási időszakra szóló területfejlesztési operatív programja. A TOP Plusz a TOP eredményeire épít, annak tematikáját és integrált területi programokon (ITP) keresztül megvalósuló modelljét folytatja. A TOP Plusz a vármegyei, fővárosi és kiemelt térségi területfejlesztési koncepciókra és programokra alapozott, integrált területfejlesztési megközelítésre építő decentralizált területi fejlesztéseket tesz lehetővé. A Program 6 beavatkozási prioritásra bontva és területi forráskeretekkel működik, melyből a vármegyék – és így az ott található települések - 4 prioritásban érintettek. A 4. és az 5. prioritási tengely csak Budapest fővárost érintik. A területi elv miatt az egyes témakörök hangsúlya vármegyénként eltérő, és a forráskeret elosztása a kevésbé fejlett térségeket preferálja.

Az egyes prioritásokat, és a hozzájuk rendelt móri fejlesztési célokat az alábbiakban mutatjuk be. A felosztás Mór Város hatályos tartalmú TOP Plusz Városfejlesztési Programtervén alapulva tartalmazza a 2021-2027-es időszakban tervezett projekteket. Jelen gazdasági program megalkotásakor a támogatási kérelmek még nem kerültek benyújtásra, így a táblázatok az egyes fejlesztésekre allokált keretösszegeket forrásigény megnevezéssel tartalmazzák. A projektek helyszínénél akcióterület is feltüntetésre került.

1. prioritási tengely – Fenntartható városfejlesztés

Az első prioritás kulcsszava az élhető település megteremtése, a helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások, a települési zöld- és kékinfrastruktúra, a klímához való

alkalmazkodás, és okostelepülés fejlesztések megvalósításával, kiegészülve a szociális városrehabilitációval.

Prioritás	Projekt címe	Pályázati felhívás	Helyszín	Forrásigény (Ft)	Megvalósító
Fenntartható városfejlesztés	Mór Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának elkészítése	TOP_PLUSZ-1.3.1-21	Mór, Mór, Szent István tér 6. / Városközpont AT	80 000 000	Mór Városi Önkormányzat
	Önkormányzati tulajdonban álló belterületi utak építése, fejlesztése	TOP_PLUSZ-1.3.2-23	Mór, Virág és Jegenye utcák / Városközpont AT	182 000 000	Mór Városi Önkormányzat
	Belterületi csapadékvíz-elvezetési rendszerek felújítása	TOP_PLUSZ-1.3.2-23	Mór, Kert u. - 81. sz. közút között; Virág és Jegenye utcák / Városközpont AT	70 000 000	Mór Városi Önkormányzat
	Szociális városrehabilitáció Mór városában	TOP_PLUSZ-1.3.2-23	Mór, Vasút utca 3. / Városközpont AT	33 000 000	Mór Városi Önkormányzat
Prioritás teljes forráskerete (Ft)				365 000 000	

Mór Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának elkészítése:

Az FVS megalkotásának szükségessége és szerepe fentiekben kifejtésre került. Az Önkormányzat a feladatra a TOP_PLUSZ-1.3.1-21-FE1-2022-00005 kódszámú projekt keretében támogatást nyert. A projekt kötelező elemét képező új stratégiai dokumentum mellett lehetőség volt további, egyes projektekhez is szükséges szakmai alapidokumentumok elkészíttetésére vagy meglévők felülvizsgálatára. Ezért betervezésre került a meglévő vízkárelhárítási terv felülvizsgálata, a meglévő kerékpárforgalmi hálózati terv felülvizsgálata, a helyi esélyegyenlőségi program áttekintése és felülvizsgálata. Továbbá új dokumentumként integrált települési vízgazdálkodási terv (ITVT), fenntartható mobilitási terv (SUMP) és települési zöldinfrastruktúra fejlesztési és fenntartási akcióterv (ZIFFA) is bővíti majd az Önkormányzat rendelkezésére álló szakmai anyagok sorát.

Önkormányzati tulajdonban álló belterületi utak építése, fejlesztése:

A Virág és Jegenye utcák folytatásában az önkormányzat új lakótelkek kialakítását végezte el az elmúlt években. A korábban mezőgazdasági művelésű területeken kialakított földutakat zúzottkővel stabilizálta az építési forgalom számára. A telkek jelentős része beépült, a közmű gerincvezetékek megépültek. Az ingatlan tulajdonosok részéről jelentkezett az igény, hogy a közterület végleges módon rendezésre kerüljön. Ennek során az utcákban 4,0 m széles aszfalt burkolattal ellátott utak épülnek, melyet a mély oldalon „K” szegéllyel határolunk. Ez a szegély gondoskodik a csapadékvíz elvezetéséről a víznyelő aknáig. A telekhatárok mentén 1,5m széles térkő járda épül. A közterület fennmaradó része humusztérítést követően füvesítésre kerül.

Belterületi csapadékvízvezetési rendszerek felújítása

A tervezett projekt tartalma a Mór, Jegenye u.-Virág u. folytatásában kialakított lakótelkek kiszolgálására épülő utak és közterületek vízvezetéséhez szükséges szikkasztó-tározó földmedence és túlfolyó árokszakasz építése. A tervezett szikkasztó-tározó földmedence Mór város belterületi részén található a 2153/24 helyrajzi számú ingatlanon a 81-es sz. főúttal párhuzamosan, a szelvényezés szerinti jobb oldalon. A tervezett létesítmények elősegítik a csapadékvíz helybentartását és befogadók tehermentesítését a klímaváltozás okozta nagy intenzitású csapadékok alkalmával.

Szociális Városrehabilitáció Mór Városában

Az operatív program célkitűzéseiként előírásra került, hogy amennyiben a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiával érintett város/várostérség területén szegregátum vagy szegregációval veszélyeztetett terület található, úgy szükséges szociális célú városrehabilitációs tevékenység betervezése, és deszegregáció megvalósítása, azaz a szegregátum felszámolása érdekében lépéseket kell tenni. A 2022-es népszámlálás alapján, a korábbi állapottal egyezően Árkpuszta területe szegregátumnak minősül. Az akcióterületet korábban infrastrukturális projekt nem érintette. A TOP Plusz keretében így településünknek is infrastrukturális projektet kell megvalósítania. A jelenlegi előírások értelmében azonban Árkpuszta területe elkülönült telepnek, kolóniának minősül, ahol építési munka nem támogatható, csupán bontásra lenne lehetőség. Infrastrukturális beruházást a város integrált területein lehet végrehajtani. Ennek érdekében került kijelölésre a Mór, Vasút u. 3. szám alatti önkormányzati tulajdonú ingatlan, ahol felújítás keretében a pályázati felhívás által elvárt komforttal rendelkező szociális bérlakás kialakítása történik meg, ahova a szegregált területről szükséges meghatározott számú személyt beköltöztetni.

2. prioritási tengely – Fenntartható energiahatékonyság

A 2. prioritás célja önkormányzati épületek energetikai fejlesztése és a megújuló energia felhasználásának növelése. Az ide tartozó forráskeretet egy épület komplex fejlesztésére fordítjuk.

Prioritás	Projekt címe	Pályázati felhívás	Helyszín	Forrásigény (Ft)	Megvalósító
Fenntartható energiahatékonyság	Városi bölcsőde energetikai felújítása	Megjelenés alatt	Nefelejcs Bölcsőde, Mór, Cserhát u. 33. / Kertváros AT	143 000 000	Mór Városi Önkormányzat
Prioritás forráskerete (Ft)				143 000 000	

Városi bölcsőde energetikai felújítása:

A móri Nefelejcs Bölcsőde a város egyetlen bölcsődéje, amely az 1980-as években épült "B30"-as blokktéglából. Az intézmény külső határoló szerkezeteinek korszerűsítésére a mai napig nem került sor. Homlokzati szigetelés, nyílászárócsere,

tetőszigetelés nagyban növelné az intézmény komfortérzetét. Fűtés korszerűsítéssel és napelemes rendszer telepítésével pedig tovább csökkenthető lenne az üvegházhatású gázok éves kibocsátása.

3. prioritási tengely

A 3. prioritás célkeresztjében a helyi szinten elérhető, magas színvonalú, de fenntartható közszolgáltatások állnak. A pályázati felhívások támogatott tartalmában megjelenik a gyermekjóléti alapellátás, a bölcsődei és óvodai ellátás, a köznevelés, az egészségügyi, valamint a szociális ellátások infrastrukturális fejlesztése. A prioritási tengely két részre oszlik, ide tartoznak ugyanis a humán jellegű beavatkozásokat lehetővé tevő pályázatok is, melyek a családok, a gyermekek és fiatalok, a nyugdíjasok, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű személyek részére biztosíthatnak tartalmas programokat, illetve hozzájárulhatnak a helyi közösség személtének formálásához, az egyes csoportok mindennapjainak megértéséhez.

A) Fenntartható humán fejlesztések

Prioritás	Projekt címe	Pályázati felhívás	Helyszín	Forrásigény (Ft)	Megvalósító
Fenntartható humán fejlesztések	Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztések Mór	TOP_PLUSZ-3.2.1-23	Mór város közigazgatási területe / Szegregátum AT, Városcsokpont AT	10 000 000	Mór Városi Önkormányzat és konzorciumi partner
	Helyi humán fejlesztések Mór városában	TOP_PLUSZ-3.2.1-23	Mór Város közigazgatási területe	194 000 000	Mór Városi Önkormányzat és konzorciumi partnerek
Prioritás forráskerete (Ft)				204 000 000	

Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztések Mór

A projekt keretében az 1. prioritáson megvalósuló lakásfejlesztés kiegészítéseként a Szociális Alapszolgáltatási Központ szakembereinek bevonásával közösségfejlesztő, szemléletformáló és tájékoztató rendezvények, képzések valósulhatnak meg különböző témakörökben (életmód, hitélet, konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szolgáltatásokhoz való hozzáférés, bűnmegelőzés és közbiztonság) a városi közösségbe történő integráció céljából.

Helyi humán fejlesztések Mór városában

A projekt keretében rendezvények, közösségi programok megszervezése történik a következő témakörökben: a településen élők érzékenyítése a fogyatékkal élők, idősek, hátrányos helyzetű gyermekek irányába. Családi és gyermekprogramok a helyi identitás erősítése érdekében. Helyi termelők és kézművesek termékeinek promotálása. Egészséges életmóddal, energiahatékonysággal, környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletformáló közösségi programok. Helyi kulturális közösséget dinamizáló események. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a város egészére

kiterjedő hatása adja. A megvalósítás során önkormányzati intézmények és városi civil szervezetek egyaránt bevonásra kerülnek. A projektbe tervezett változatos programelemek helyszíneinek kiválasztásánál felhasználjuk majd a korábbi fejlesztések nyomán létrejött új épületeket és szabadtéri létesítményeket, hogy a város minden részébe eljussunk és minél több korosztályt megszólíthassunk. Általános tapasztalat, hogy ilyen típusú projektek minden ciklusban nagy sikert aratnak, számos résztvevőt vonzanak, illetve kiváló lehetőséget biztosítanak új ismeretek megszerzésére a szabadidő tartalmas eltöltése mellett.

B) Fenntartható Humán Infrastruktúra

	Projekt címe	Pályázati felhívás	Helyszín (város /térségi település)	Forrásigény (Ft)	Megvalósító
Fenntartható humán infrastruktúra	Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása	TOP_PLUSZ-3.4.1-23	Mór, Lovarda utca 2. / Városközpont AT	221 000 000	Mór Városi Önkormányzat
	Mór Zimmermann Iskola korszerűsítése	TOP_PLUSZ-3.4.1-23	Mór, Kodály Zoltán utca 28. / Kertváros AT	171 000 000	Mór Városi Önkormányzat és Székesfehérvári Tankerületi Központ konzorciuma
Prioritás forráskerete (Ft)				392 000 000	

Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása

Móron 1990 óta létezik hivatalosan is a Bice-Bóca Egyesület, amely felvállalta a szociális alapellátások javítását, a fogyatékos és mozgássérült gyermeket nevelő családok, idős emberek segítségét. Nagyból 25 fős közösségük igazi családdá vált az évek során, azonban igazi saját intézménnyel nem rendelkeznek. A cél érdekében a Mór Városi Önkormányzat tulajdonában lévő, Lovarda u. 2. szám alatti, korábban általános iskolaként használt, alulhasznosított épület kerülne teljes egészében átalakításra és korszerűsítésre a fogyatékkal élő személyek nappali ellátásának biztosítására. A projekt együttműködő partnere a Székesfehérvári Egyházmegyei Karitás – Szent Kristóf Ház, az új épület így releváns szakmai tapasztalatok alapján készülhet el, a partner szervezeti rendszerébe történő betagozódás szándékával.

Mór Zimmermann Iskola korszerűsítése

A móri Dr. Zimmermann Ágoston Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola a település nivós oktatási intézménye. Az iskolának helyet adó épület műszaki állapota azonban az idők során leromlott, melynek ellensúlyozására kisebb beavatkozások folyamatosan történnek, azonban szükségessé vált a létesítmény komplex felújítása, melyre az új projektciklusban nyílt lehetőség. A beruházás megvalósítója az

Önkormányzat lesz, a fenntartó Székesfehérvári Tankerületi Központ, mint konzorciumi partner bevonása mellett.

6. prioritási tengely – Fenntartható versenyképes városfejlesztés

A 6. prioritás a versenyképességre épít, melynek keretében lehetőség van a helyi gazdaság fejlesztését célzó, valamint a térségi és helyi közlekedési infrastruktúrát érintő beruházásokra. Ide tartozik továbbá a helyi és térségi turizmusfejlesztés is. Utóbbi témakör tartalmazza műemlék épületek komplex felújításának lehetőségét, melynek kapcsán a Képviselő-testület tartalékprojekteket is megjelölt arra az esetre, ha a rendelkezésre álló forráskeret a későbbiekben növekedhet.

	Projekt címe	Pályázati felhívás	Helyszín (város /térségi település)	Forrásigény (Ft)	Megvalósító
Fenntartható versenyképes városfejlesztés	Városcsopontban található műemléki épületek felújítása (Lamberg-kastély)	TOP_PLUSZ-6.2.1-23	Mór, Szent István tér 4. / Városcsopont AT	320 000 000	Mór Városi Önkormányzat
	Iparterületek infrastrukturális fejlesztése, korszerűsítése	TOP_PLUSZ-6.2.1-23	Mór, Ipar utca 3310 hrsz. / Gazdaságfejlesztési AT	135 000 000	Mór Városi Önkormányzat
	Mór Felsődobosra vezető 81118j. közút korszerűsítése	TOP_PLUSZ-6.2.1-23	Felsődobosra vezető 81118j. közút Mór, Felsődobos / Szegregátum AT	340 000 000	Mór Városi Önkormányzat és Magyar Közút Nonprofit Zrt konzorciuma
Kereten túli, tartalékprojekteket	Városcsopontban található műemléki épületek felújítása (Rendőrség épülete: képtár, kiállítótér)	-	Mór, Szent István tér 8 / Városcsopont AT	366 300 000	Mór Városi Önkormányzat
	Városcsopontban található műemléki épületek felújítása (Művészeti Szabadiskola)	-	Mór, Szent István tér 4. / Városcsopont AT	407 880 000	Mór Városi Önkormányzat
Prioritás forráskerete (Ft)				795 000 000	
Elsődleges projektek teljes forrásigénye (Ft)				795 000 000	
Kereten túli, tartalékprojekteket forrásigénye (Ft)				774 180 000	

Városközpontban található műemléki épületek felújítása (Lamberg-kastély)

Mór város városképének egyik legmeghatározóbb épülete a Lamberg-kastély, amely egy egyemeletes barokk stílusú kastély. Gróf Lamberg Antal megbízásából Fellner Jakab tervei alapján épült 1766-ban. Gazdag tömegtagolású épület, azonos fő- és hátsó homlokzattal, manzárdtetővel és sávós homlokzatszíntel. A kastély a hozzátartozó barokk parkkal és újjáépített kútházzal a város egyik legszebb műemléke. Emeletén a rendezvényeknek is helyet adó patinás városi könyvtár, földszintjén a közművelődés terei, valamint Wekerle Sándor emlékszoba és helytörténeti gyűjtemény található. A kastély épületét pályázati forrásból sikerült részlegesen, az akkori pályázati lehetőségek erejéig felújítani. Az épület "C" szárnya azonban ezekből a felújítási programokból kimaradt. Az épület ezen szárnyában kerültek elhelyezésre a helytörténeti gyűjtemények, kiállítások. Az épületrész rekonstrukciójának legfontosabb elemei a talajnedvesség elleni szigetelés, külső homlokzat felújítása, külső határoló szerkezetek rekonstrukciója-cseréje, belső közműhálózatok cseréje (szennyvízhálózat, villamoshálózat, fűtőhálózat korszerűsítése), a tetőszerkezet felújítása és a tetőhéjazat cseréje. Jelen projekt keretében a Mór városa által érintett Vértes-hegység Natura 2000 besorolású terület bemutatását is az egyik kiállítóteremben tervezzük megvalósítani állandó tematikus kiállítás formájában.

Iparterületek infrastrukturális fejlesztése, korszerűsítése

A pályázati felhívás iparterületeket érintő tevékenységcsoportja lehetővé teszi az iparterület megközelítését szolgáló útszakaszok fejlesztését is. A tervezett fejlesztéssel érintett 3310 hrsz-ú Ipar utca az iparterület bevezető útszakasza, amely összeköti az ipari parkot a 81. számú főúttal. A bekötőút az ipari parkban lévő összes vállalkozást érintő beruházás. A nagy forgalmú előregedett útburkolat teljes cseréjére van szükség.

Mór Felsődobosra vezető 81118 jelű közút korszerűsítése

A TOP Plusz programban végrehajtott módosításnak köszönhetően Önkormányzatunk jogosult pályázni a területét érintő 4 és 5 számjegyű közutak felújítására. A Képviselő-testület a Felsődobosra vezető bekötőutat jelölte ki, mely 1,83 km hosszúságban kerülhet teljeskörű felújításra.

Művészeti Szabadiskola(tartalék)

A Művészeti Szabadiskolának helyet adó épület tetőszerkezete rossz állapotban van, gyakran beázik, továbbá a nyílászárók cseréjére és a homlokzat felújítására lenne szükség az épület állagának megóvása érdekében. Önkormányzatunk több ízben vett részt az épülettel pályázatokon, azonban nem nyert támogatást, mivel azok olyan műemlékeket favorizáltak, amelyek a népi építészet emlékeinek körébe tartoznak. A felújítás becsült forrásigénye jelentős, a városi TOP Plusz keretösszeg és azon belül a 6. prioritási tengely forrásának kiegészítése esetén lehet lehetőség a beruházás támogatásból történő megvalósítására.

Rendőrség épülete, mint képtár és kiállítótér (tartalék)

A jelenlegi Rendőrség céljaira nem éppen ideális épületén a tető ázik, homlokzati tagozatai és a vakolat hullik. A közeljövőben a Móri Rendőrkapitányság részére új épület kerül megépítésre. A kiköltözést követően a régi épületet teljes egészében fel kell újítani és egy megfelelőbb hasznosítást kell keresni számára. Terveink szerint kiállítóterem, képtár kapna itt helyet a felújítást követően. A felújítás becsült forrásigénye jelentős, a városi TOP Plusz keretösszeg és azon belül a 6. prioritási tengely forrásának kiegészítése esetén lehet lehetőség a beruházás támogatásból történő megvalósítására.

Összegzés

Jelen fejezet tükrében megállapítható, hogy a 2021-2027-es projektciklus során ismét jelentős fejlesztésekkel gazdagodhat településünk. A TOP Plusz program új szintre emeli a fenntarthatóság kérdéskörét, azonban továbbra is tartalmazza azokat a támogatható tevékenységeket, melyek mentén a korábbi időszakok pályázatai révén Móron állandó és komplex fejlődés tapasztalható.

Az egyes fejlesztések során partnerségi szemlélet érvényesül majd, melynek során az Önkormányzat biztosítja, hogy a témakörökben jártas civil szervezetek, intézmények, vállalkozások, illetve az érintett lakosság is megismerhesse a projektek tartalmát és fázisait, valamint lakossági kérdőívekkel elégedettségfelmérést is végzünk.

HUMÁNÜGYI SZAKTERÜLETEK

Egészségügyi alapellátás

A véső épület rekonstrukciójával megvalósult a gyermekorvosi ellátóközpont, a körzeti gyermekorvosok rendelői, a körzeti védőnők és az iskolaegészségügy otthona. Az épület állagának megőrzését, folyamatos karbantartását továbbra is biztosítani kell a megfelelő színvonalú ellátás megtartásának érdekében.

Az önkormányzatok alapfeladatai közé tartozik továbbra is az iskola-egészségügyi ellátás, az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997.(IX.31.) NM rendelet határozza meg az iskolaorvosi rendelő minimális alapfelszereltségét, mely alapján kötelező feladatunk a szükséges berendezések, eszközök biztosítása.

Önkormányzatunk a felnőtt és a gyermek házi orvosoknak azonos mértékű támogatást juttat, évente egységesen 1M forint anyagi támogatást kapnak. Ezen felül az a házi orvos, akinek a vállalkozási szintű iparűzési adóalapja az adóévben a 20 millió forintot nem haladja meg, az az adóalapját az alapellátásból származó bevétellel csökkentheti. Ezeket a támogatásokat továbbra is biztosítani kell a minél színvonalasabb ellátás megteremtésének érdekében.

Alapfokú nevelés-oktatás

A havonta összehívásra kerülő összevont intézményvezetői értekezletet – melyen fenntartótól függetlenül minden városi intézmény vezetője, így az iskolaigazgatók is részt vesznek – a továbbiakban is célszerű fenntartani. Városunk intézményi köre bővült a Móri Ábrahám János Református Óvoda és Mini Bölcsődével.

Önkormányzatunk és a Székesfehérvári Egyházmegye, mint a Szent Erzsébet Római Katolikus Általános Iskola fenntartója között kötött együttműködési megállapodást az elkövetkező öt évre is célszerű megkötni.

Az óvodáinkban továbbra is kiemelt feladatnak tekintjük a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek szakszerű segítségét, fejlesztését, gyógypedagógiai, logopédiai ellátását, melyet önként vállalt feladatként önkormányzati forrásból továbbra is szükséges fenntartani. A szakszerű ellátásuk érdekében a pedagógiai szakszolgálattal való szoros együttműködéssel gondoskodunk megfelelő fejlődésükről.

Továbbra is törekednünk kell az intézményi étkeztetés minél magasabb színvonalának megteremtésére, kiemelt figyelmet fordítva a gyermekek, a tanulók egészséges táplálkozásra történő nevelésére.

Segíteni kell a középfokú oktatásban a gazdaság igényeihez igazodó képzéseket.

A felsőoktatásban tanuló hallgatók önkormányzati ösztöndíjrendszerének – a helyi Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj, valamint a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíj - hosszútávra szóló fenntartása segíti a fiatalokat tanulmányaik folytatásában.

Közművelődés

Városunk zene-, tánc-, és képzőművészeti élete mind a vármegyében, mind az országhatáron belül és országhatáron kívül is méltán elismert, melynek ékes példája művészeti csoportjaink számtalan helyi, hazai és külföldi vendégszereplése. Tevékenységük színvonalának megtartása, illetve emelése önkormányzati támogatás mellett biztosítható.

Német nemzetiségi hagyományaink ápolása művészeti, kulturális életünknek fontos, kiemelt területe.

A Móri Bornapok és a hozzá kapcsolódó művészeti fesztivál egyre népszerűbb a helyi és a Móra látogató közönség köreiből, így fő célkitűzés a fesztivál magas színvonalának megőrzése.

A Móri Kultúra és Művészetek Háza a jelenleg a Móri Rendőrkapitányságnak helyt adó épületben kerülhetne kialakításra, melyben helyet kaphatnak többek között időszakos és állandó kiállítások, dr. Zimmermann Ágoston, Wekerle Sándor, Radó Antal, valamint Prof. Dr. Schindele Vendel emlékének helyt adó bemutatóterem. Ehhez pályázati lehetőségek felkutatása szükséges. A terv megvalósulása esetén a Szent István teret övező négy emblematikus épület városunk birtokába kerül.

A városi piac újjáépítésével kialakított dísztéren lehetőség nyílik egy új közösségi tér létrehozására, ahol nyári színház, zenei estek, évszakonként kiemelt rendezvények, nemzetiségi hagyományok ápolását célzó rendezvények tartására nyílik lehetőség.

Civil szervezetek

Civil szervezeteink szerepe a közösség-teremtésben, szociális és kulturális területen továbbra is nélkülözhetetlen. Városunk elkülönített pályázati alappal segíti a helyi civil szervezetek működését és programjaik megvalósítását.

A civil szervezetek működéséhez elengedhetetlen feltétel megfelelő helyiségek biztosítása. A Lamberg-kastély, valamint a Művelődési Ház adta lehetőségeken túl első lépésként a mozi épületének felújítása kezdődött meg, melynek további fejlesztése és a belső infrastruktúra kiépítése az elkövetkezendő évek kiemelt feladata. Továbbá a körülbelül 60 civil szervezetünk számára létrehozuk a Civilek Házát, melyben minden szervezet állandó helyet kap tevékenységük zavartalan folytatásához.

Sport, egészségmegőrzés

A sportegyesületek továbbra is számíthatnak a város támogatására, amelynek mértéke az éves költségvetési keret függvényében kerül meghatározásra.

A tömegsportok támogatása révén mindenki mozoghat az egészségének megőrzése érdekében. Ennek fontos elemei a városi óvodai és iskolai sportnapok, az „Ezerjő Félmaraton”, a „Móri Karika”, az Éjszakai Ezerjő Futás, valamint a „Mozogjon Mór” sportrendezvények fenntartása.

Turizmus, nemzetközi kapcsolatok

A Móri Borvidék Turisztikai Desztinációs Menedzsment Egyesület fogja össze a térségben a turisztikai programokat, melyhez önkormányzatunk a térségben a legnagyobb költségvetési támogatást nyújtja. A helyi turizmus fejlesztése érdekében ezt továbbra is fent kell tartani.

Városunk földrajzi és természeti adottságai kiválóak ahhoz, hogy a további városiasodás fő hajtóereje a kulturális és a bor turizmus legyen.

Fontos feladatunk a testvérvárosi kapcsolataink további elmélyítése. Ennek érdekében méltóképpen tervezzük megünnepelni 2026-ban Freudenberggel a 35 éves, Wolsztyń településsel a 10 éves, valamint Nyárádszeredával 2029-ben a 20 éves testvérvárosi jubileumot.

Ezerjő lépés fiataljaink kulturált szórakozásáért

A móri fiatalok összefogásának eredményeként megalakult a „Fiatalok Mórért Egyesület”. Kötelességünk felkarolni elképzeléseiket, segíteni céljaik megvalósítását. Az újjáépülő Luzsénszky lovarda fog helyt adni a Fiatalok Házának, ahol lehetőség nyílik kávézó-pub, szabadidő eltöltésére szolgáló helyiségek kialakítására. Tervek között szerepel az év minden hónapjában - önkormányzati támogatással - egy közös rendezvény szervezése.

Ezen felül célunk a fiatalok bevonásával közösen kialakítani a móri kulturális fesztiválok programjait.

GYERMEKVÉDELMI ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

I. Szociális ellátások

Mór Városi Önkormányzat a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc.tv.) alapján helyi rendeletekben meghatározott jogosultsági feltételek mellett biztosítja a támogatásokat, ellátásokat és szolgáltatásokat.

Helyi rendeleteink:

1. a települési támogatásokkal és a köztemetéssel kapcsolatos eljárás szabályairól szóló 22/2021. (V.14.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Tt. rendelet)
2. a helyi utazási támogatásról szóló 15/2021. (III.3.) önkormányzati rendelet
3. a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 11/2015. (V.6.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: szem.gond. rendelet)
4. az első lakáshoz jutók pénzügyi támogatásáról szóló 8/2013. (IV.3.) önkormányzati rendelet
5. az önkormányzati tulajdonban álló lakások bérletéről szóló 31/2015. (VIII.31.) önkormányzati rendelet

a) A Tt. rendelet nevesíti a **települési támogatások** fajtáit:

- lakásfenntartási célú települési támogatás
- ápolási céllal nyújtott települési támogatás
- kamatmentes kölcsön formájában nyújtott települési támogatás
- temetési céllal nyújtott települési támogatás

- adósságkezelési célú települési támogatás
- élelmiszer-csomag formájában nyújtott települési támogatás
- tűzifa kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás
- eseti jelleggel nyújtott rendkívüli települési támogatás
- meghatározott időszakra nyújtott rendkívüli települési támogatás
- elemi kár esetén nyújtott rendkívüli települési támogatás
- köztemetés

A települési támogatásokhoz és a köztemetéshez szükséges forrást az önkormányzat mindenkori költségvetésében kell biztosítani, mivel erre a célra állami normatívát önkormányzatunk nem kap. A fenti támogatási formák közül a Szocvtv. alapján csak az eseti jelleggel nyújtott és a meghatározott időszakra nyújtott rendkívüli települési támogatások, valamint a köztemetés kötelező önkormányzati feladat, a további támogatási formákat a lakosság szociális biztonsága érdekében továbbra is indokolt fenntartani.

A települési támogatásokon kívül biztosított a helyi utazási támogatáson keresztül a helyi utazási költségek csökkentése is mind a 25 év alatti tanulók, és mind a 65 év alatti nyugdíjasok részére.

- b) A szem.gond. rendelet szabályozza a kötelezően nyújtandó **szociális alapszolgáltatásokat**, úgymint étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés és idősek nappali ellátása. Ezeket a feladatokat a Móri Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Szociális Alapszolgáltatási Központ látja el.

Az önkormányzat nem kötelező feladatként vállalta a **szakosított szociális ellátási formák** közül a hajléktalan személyek átmeneti elhelyezését a szintén társulási formában fenntartott Hajléktalanok Átmeneti Szállásán.

A helyi szociális ellátórendszer munkavállalóinak megbecsülése kiemelt cél.

A jelenlegi ellátások fenntartása mellett a szociális szolgáltatások körét bővítve és az idősekre gondolva fő célkitűzés az idősek otthona létrehozása. Ennek érdekében meg kell vizsgálni mind az önkormányzati fenntartás, mind pedig a vállalkozói működtetés lehetőségeit.

A fogyatékos és mozgássérült gyermeket nevelő családok, idősebbek segítségét felvállalva a fogyatékkal élő személyek nappali ellátása is megoldásra kerül a Lovarda u. 2. szám alatti önkormányzati tulajdonú ingatlanban.

- c) Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a fiatal családokra a szociális biztonság megtartása érdekében. A helyi rendeletben szabályozott **első lakáshoz jutók pénzügyi támogatását** kamatmentes kölcsön formájában biztosítja önkormányzatunk.

- d) Mór Városi Önkormányzat tulajdonában álló **bérlakások** kezelését és bérbeadását a MÓR-HOLDING Kft. végzi. Önkormányzatunk a piaci ingatlanáraknál lényegesen alacsonyabb bérleti díjakat állapít meg, mely a bérlők számára jelentős segítséget nyújt. Továbbra is kiemelt támogatást élveznek a lakhatásuk megoldásában, önkormányzati bérlakás biztosításával a város közfeladatot ellátó intézményeiben dolgozó szakemberek.

II. Gyermekvédelem

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.), valamint a gyermekvédelmi ellátásokról szóló 28/2021. (VII.6.) önkormányzati rendelet szabályozza a helyi gyermekvédelmi alapellátási formákat és szolgáltatásokat.

1. Helyi gyermekvédelmi rendszer:

- a) gyermekjóléti szolgáltatás
- b) gyermekek napközbeni ellátása bölcsőde keretében
- c) család- és gyermekjóléti központ

a) A gyermekjóléti szolgálat feladatait a Móri Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Szociális Alapszolgáltatási Központ látja el.

b) A Mór Városi Önkormányzat fenntartásában működő Nefelejcs Bölcsőde 100 férőhellyel biztosítja a kisgyermek napközi ellátását. A gyermekek gondozási díját évről évre 0 forintban állapítja meg a Képviselő-testület, mely jelentős segítséget nyújt a dolgozó szülők számára. Hogy az egész kicsi gyermekek ellátása is korszerű helyen történjen, a bölcsőde épületének energetikai felújítására fog sor kerülni.

c) Mór Városi Önkormányzat, mint járás székhely központ kötelezően biztosítja a család- és gyermekjóléti központot, beintegrálva a Szociális Alapszolgáltatási Központba.

2. A Gyvt. alapján jegyzői feladat a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása. A Gyvt. kötelező feladatként írja elő a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére a szünidei gyermekétkeztetés biztosítását. Önkormányzatunk ezen felül azoknak a gyermekeknek is biztosítja az ingyenes szünidei meleg ebédet, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak ugyan, de nem hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetűek. A szünidei gyermekétkeztetés egyaránt kiterjed a tavaszi, nyári, őszi és téli szünetekre is.

3. A rotavírus elleni védőoltást változatlan formában továbbiakban is ingyenesen biztosítjuk a móri csecsemők számára.

4. Az újszülöttek családjának támogatásáról szóló 12/2015. (V.6.) önkormányzati rendelet szerint minden móri újszülött gyermek családjának egyszeri 70.000,- Ft támogatást biztosítunk.

ÖSSZEGZÉS

Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 2024-2029. évi gazdasági programja tartalommal feltöltésre került. A képviselő-testület feladata a programmegvalósítás évenkénti ütemezése, prioritási sorrend felállítása a költségvetési keretek/lehetőségek figyelembevételével.

A jelenlegi gazdasági helyzet ismeretében elkerülhetetlen a kötelező és önként vállalt feladatok áttekintése, a költséghatékony feladatellátás/forrásfelhasználás célkitűzése. Az áthúzódó hatások, az új feladatok, a dráguló önkormányzati feladatellátás, a szolidaritási hozzájárulás évről évre növekvő mértéke, a 2025. évben induló helyi iparűzési adóbevételek többlete utáni fizetési kötelezettség mind-mind olyan elem a tárgyévben, amely többletköltséggel járnak, forrásokat kötnek le.

